

Yaprak Özer
İndeks İçerik İletişim Danışmanlık Yönetim Kurulu Başkanı

Filler tepişti, çimenler ezildi

Bir iletişim krizi nasıl yaratılır?... Hayli basit, hayli seri!

Moody's geçtiğimiz ay zamanında olağan açıklamasını yapmadı; ekonomi, siyaset çevreleri ve piyasanın sinirlerinin gerilmesine yol açtı. Eş zamanlı olarak, S&P'nin Türkiye'nin ekonomik büyüme öngörüsünü yukarı yönlü revize etmiş olduğunu, tesadüf tadında bir röportajdan öğrendik. Ve ne oluyor demeden kredi kuruluşları ile ilgili tartışmalar yeniden, kolayca ve hızla alevlendi. Küçük yatırımcı ve piyasa olumsuz etkilendi. Billboard'ları, vizyona yine-yeni-yeniden giren "Filler tepişti, çimenler ezildi" filminin afişleri süsledi.

- Ekonomi Bakanı Zeybekçi, 5 Ağustos 2014'te NTV'ye yaptığı açıklamada "Moody's'den artı yönde bir beklentim yok, eksi yönde bir beklentim var. Çünkü siyasi değerlendirecektir" dedi.
- Başbakan Yardımcısı Ali Babacan 6 Ağustos'ta konu ile ilgili olarak kendine yöneltilen soruları Moody's'den Hazine'ye henüz yapacağı değerlendirmeye ilgili herhangi bir sinyal gelmediğini açıkladı.
- Derecelendirme kuruluşu Moody's rutin açıklamasını gerekçesiz gerçekleştirmede. Ekonomistler tepki gösterince, Moody's kendisini savunmak için 9 Ağustos'ta bir açıklama yaptı.
- Fitch 11 Ağustos'ta siyasi risk odaklı bir açıklama yaptı.
- Moody's beklenen not açıklamasını 1 hafta sonra 15 Ağustos 2014'te yaptı.
- Standard & Poor's'un Türkiye ekonomisiyle ilgili yukarı yönlü büyüme revizyonu, 16 Ağustos'ta Anadolu Ajansı muhabirinin yaptığı bir mülakatta ortaya çıktı.
- Standard & Poor's, 17 Ağustos 2014'te "Ülkelerin GSYH büyüme rakamları / beklentileri ayrı raporlar şeklinde yayınlanmamaktadır" şeklinde bir savunma açıklaması yaptı.

Size de öyle geliyor mu; hatalar karşılıklı, kaldı ki sanki planlı!...

Sonuç:

Acaba birileri, "...bakalım bu operasyonun hâsılatı ne olacak, görelim..." diye mi düşündü...

5 Ağustos 2014'te güne pozitif başlayan piyasalar tersine döndü, borsa günü yüzde 1.53 kayıpla kapattı, bankalar arası piyasanın kapanışının ardından dolar 2.1582'ye kadar çıktı. Ertesi gün de gerileyen borsa tüm hafta boyunca gergin bir bekleyiş içindeydi. Borsanın tüm hafta boyunca yaşadığı kayıplar yüzde 4,4'ü aştı.

İletişim açısından:

Hükümet sözcüsü kim sorusu yanıt bulamadı... Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'ın konu ile ilgili yaptığı açıklama da Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin açıklamaları düzeltiliyor algısı yarattı.

"Biz kimi dinlemeliyiz?" sorusu cevapsız kaldı. Açıklamaların zamanlaması ve içeriğin yoğun yorum, düşük bilgi dozu kalitesini sıfırladı. Biri ya böyle olmasını istedi ya da birileri gerçekten beceriksiz... İletişim ve medya ilişkileri sıkıntılı bir durum!

Bakanın açıklamasında neden bilgi yerine öngörü-önyargı ve yorum bulunuyor sorusunun yanıtı alınamadı...

Moody's cephesine baktığımızda polemiklere seyirci kalmak ve herhangi bir açıklama yapmamış olmayı nasıl yorumlamalı: Ünlü derecelendirme kurumu proaktif bir iletişim stratejisi uygulayamıyor mu? Yoksa, "...Türk hükümeti bu, ne yaptığı belli olmaz bizi de uçuruma sürüklemesinler... diyen bir güvensizlik ve neticesinde suskunluk mu? Yoksa yoksa, bırakalım tepişinler biz yine yapacağımızı yaparız öz güveni mi?...

Bu süreç Türkiye'de kredi derecelendirme kuruluşları ile ilgili olumsuz yargıların biraz daha güçlenmesine yol açarken itibar kaybını da artırdı.

Kredi derecelendirme gibi ölçülebilir, belirli kriterleri olan ve her ne kadar tartışılabilir de güvene dayanan bir konuyu, 'beklentiler'e göre açıklamak saf duygularla yorumlanamaz.

Bakanlar arasında durduk yerde farklı görüşlerin altının çizilmesi, kredi notu bahane siyaset şahane izlenimi yaratıyor.

Güvenin, önem sırasında birinci derecede olması gereken bir sahada sık sık gaz vermek, gaz almak iyi bir strateji değil.

Yanlış bilginin verilmesi, ardından gelen doğru bilginin satın alınmasını güçleştiriyor.

Uluslararası kurumlarla bu kadar itişip kakışmak yerine ilişkiyi yönetmek daha kolay ve uzun vadede geleceği olan bir habitat.

Piyasada öyle ya da böyle kayıp olması, zaten sığ olan zenginliğin erimesine neden oluyor.

İletişim kazasının telafisi olmuyor, krizler virüs gibi vücuda girince çıkmıyor. En zayıf zamanda hastalık olarak hortluyor.

Ne yapmamız gerekiyor?

Unutmayalım! Bugüne kadar Türkiye'nin kredi notu 79 kez değişti, daha da değişecek. Önemli olan, ülke olarak her konuda yetkinliğimizi artırmamız ve olaylara daha sakin ve bilgi odaklı bakmamız. Ekonomiyi okurken duygulara değil, bilgiye odaklanmamız ve sadece gazete başlıkları ve ekran önünden gelip geçen altyazılarla yetinmeyip, derinlikli ve anlık durumlardan etkilenmeyen bir finansal entelektüel altyapı oluşturmak gerekiyor.

Ekonomiyi nasıl okuyacağımızı bilmemiz gerekiyor ... 'Ayşe teyzenin ihtiyacı olduğu gibi, sanayici Mehmet Bey'in ya da borsada yatırım yapan küçük yatırımcı, genç mühendis Berk'in de ihtiyacı var. Herkesin, bireysel finansal kararlarını doğru verecek kadar "finansal okuryazar olması" gerekiyor. TÜYİD gibi sorumlu kurumların da destek vereceği ulusal bir Finansal Okuryazarlık ve Bilinçlendirme Seferberliği düşünülebilir...

BİLGİ NOTU:

Kredi derecelendirme kuruluşlarıyla aramız hiçbir zaman iyi olmadı. Türkiye'nin kredi notunun iki yıl önce yaklaşık 20 yıllık bir aradan sonra yatırım yapılabilir seviyeye çıkarılması bile aradaki buzları eritmedi. Hatırlarsanız, bu not artırımının çok geç yapıldığı yönünde eleştiriler oldu.

Geriye doğru küçük bir tur yapalım; kredi notu kavramı hayatımıza ilk kez 4 Mayıs 1992'de S&P'den'den aldığımız "BBB" notuyla girdi, bir gün sonra Moody's Türkiye'nin kredi notunu "Baa3" olarak açıkladı. Fitch ile tanışmamız biraz daha sonra; 10 Ağustos 1994'de verdiği "B" ile oldu.

1994 krizi, daha sonra Asya ve Rusya'daki krizlerin Türkiye'ye de sıçraması sonucu ekonomimiz sürekli kriz havasında oldu. 2001'de yaşanan finansal dalgalanma ile Türkiye tarihinin en büyük ekonomik krizi ile karşı karşıya kaldı. Söylemeye ne hacet, bu süreçlerde kredi derecelendirme kuruluşları ile aramızın iyi olmadığını biliyoruz. Bununla birlikte, kriz önlemleri ve özellikle bankacılık sektörünü yeniden düzenleyen yapısal reformlar ile ekonominin ayakları yere daha sağlam basmaya başladı. Türkiye'nin kredi notu ile ilgili beklentileri de arttı! Ama beklenen not bir türlü gelmedi.

O güzel haber, 20 yıl sonra geldi: 5 Kasım 2012'de Fitch Türkiye'nin uzun vadeli yabancı para cinsinden kredi notunu bir basamak artırarak, en düşük 'yatırım yapılabilir seviye' olan 'BBB-ye; Moody's ise 16 Mayıs 2013'te Türkiye'nin kredi notunu yatırım yapılabilir seviyenin bir kademe altı olan "Ba1"den, 'yatırım yapılabilir' seviye

olan "Baa3"e; Standard & Poor's Türkiye'nin kredi notunu 28 Mart 2013'te "BB"den "BB+"ya; Japon kredi derecelendirme kuruluşu JCR da 23 Mayıs 2013'te BB"den "BBB-"ye iki basamak birden artırarak 'yatırım yapılabilir' seviyeye yükseltti.

O günden bugüne kredi notlarında bir değişiklik olmasa da görünüm ile ilgili değişiklikler yaşandı. Türkiye'ye yatırım sınıfında not vermeyen tek dereceleme kuruluşu olan Standard & Poors (S&P), 7 Şubat 2014'te Türkiye'nin ülke notunu (BB+) değiştirmedini ancak görünümünü durağandan negatife çevirdiğini; Moody's 11 Nisan 2014'te durağan olan görünümü siyasi belirsizlik ve yavaşlayan büyüme oranı gerekçesi ile negatife çevirdiğini açıkladı...

SPK tebliğlerine ve "Moody's'in kendi iç yönetmeliğine bakmakta yarar var:

SPK Tebliği'nde; "Kredi derecelendirme kuruluşları, her yıl Aralık ayı sonunda, bir sonraki yıl içerisinde yapacakları not ve/veya görünüm açıklamalarının tarihlerine ilişkin takvimi kamuya duyurur ve SPK'ya gönderir. Not veya görünüm açıklamalarının Cuma günleri yapılması esastır. Gerekli ve/veya acil durumlarda takvim değiştirilebilir ama bu durumda gerekçe ile birlikte yeni tarihin de kamuoyuna açıklanması gerekir..." şeklinde bir açıklama bulunuyor.

Moody's'in internet sitesinde, "Derecelendirme Süreci" başlıklı notundaki 5. Madde'sinde ise "Ülkelerin kredi notlarına, kamuya açıklanmadan önce itiraz edip yeni bilgi veya bilgiler sunmaları halinde kuruluşun not yayımlamayı erteleyebileceği, bunun için ülkelerin sadece itiraz etmesinin yeterli olmadığı ikna edici ve notu etkileyecek bilgilerin sunulması da gerektiği..." diyor.